

Kronvildtforvaltning Fuglsø Mose

Reduktion af afgrødeskader forårsaget af kronvildt

Rapport om erfaringer fra projektet "Reduktion af afgrødeskader forårsaget af kronvildt ved Fuglsø Mose" afviklet fra 2006 - 2011 af Djursland Landboforening, med støtte fra Landdistriktsprogrammet (art. 33-ordningen) og Skov & Naturstyrelsen.

Rapporten kan downloades på Landboforeningens hjemmeside
www.landboforening.dk

Indholdsfortegnelse

Indledning	4
Projektaktiviteter	4
Projektområde	5
Projektafvikling, erfaringer og vejledninger	5
- projektplan	5
- kontakt til lodsejere	5
- arealer	5
- valg af afgrøde	7
- sædskifte og omlægning	8
- etablering af afgrøder	10
- vedligeholdelse, plantepleje og høst af afgrøder	11
- hegning	11
- vinterfoder og -fodring	13
Overvågningsanlæg	16
- anvendelse af overvågningsanlæg	17
Kronvildt er vanedyr	17
Samarbejde om anlæg af aflastningsafgrøder	17
Konklusion og sammenfatning	18
Bilag 1	
Kort over projektområdet med udlagte arealer	20
Bilag 2	
Anvendte frøblandinger i projektet	21
Bilag 3	
Omkostninger ved etablering og pleje af aflastningsarealer	22
Bilag 4	
Tilskuds- og støttemuligheder under enkeltbetalingsordningen	22
Bilag 5	
Elektronisk vildtafværgning – principskitse	23

Reduktion af afgrødeskader forårsaget af kronvildt – Fuglsø Mose

Indledning

Projektet "Reduktion af afgrødeskader forårsaget af kronvildt ved Fuglsø Mose" er blevet afviklet fra 2006 - 2011 af Djursland Landboforening, med støtte fra Landdistriktsprogrammet (art. 33-ordningen) og Skov & Naturstyrelsen.

Projektet har haft fokus på landbrugsafgrøder og som formål og målsætning at undersøge muligheder for at regulere kronvildtets færden og begrænse skader på landbrugets kulturfgrøder som korn, raps, ærter, majs m.v.

Projektaktiviteter har været:

- at etablere aflastningsarealer med attraktive foderemner for kronvildtet, med henblik på at fastholde dyrene på disse arealer.
- at opstille elektronisk overvågningsudstyr, som afgiver forskellige lydstimuli, "gå væk lyde", når der registreres aktivitet fra vildtet.
- at opsætte hegn omkring arealer med forskellige kulturfgrøder.

Projektet har været gennemført ved frivillig deltagelse af lodsejere i området omkring Fuglsø Mose, som har stillet arealer til rådighed for projektaktiviteterne. Arealerne har varieret i arealstørrelse fra ca. 1 ha. til op mod 30 ha. sammenhængende areal. Derudover har bonitet, beliggenhed i forhold til trafik, skjul, vand etc. været meget forskellig.

Der har været udlagt foderafgrøder på op mod 15 lokaliteter af forskellige arealstørrelser med et samlet areal på knapt 100 ha.

Gennem projektperioden, hvor der er blevet udlagt større arealer med vildtafgrøder har vi erfaret, at skadetrykket er blevet reduceret.

Mange landmænd lider utvivlsomt relative store tab på grund af de skader kronvildtet anretter på deres afgrøder året igennem og nødvendige begrænsninger i sædskiftet, p.g.a., at visse afgrøder ikke kan dyrkes, fordi de bliver ødelagt af krondyrene. De enkelte landmænd bør i egen interesse etablere aflastningsarealer svarende til den kronvildtbestand, der er i det pågældende område, ligesom private skovejere bør motiveres til at etablere foderarealer i skovene med det formål at fastholde dyrene i skovene.

Mange små og mindre lodsejere, som har stor interesse i natur og jagt, driver deres ejendom meget ekstensivt med arealer der ligger udyrket hen, eller er udlejet / bortforpagtet til en nabolandmand som udyrket areal mod at lodsejeren opretholder enkeltbetalingen.

En del af løsningen med etablering af aflastningsarealer kan være at få disse arealer inddraget ved at udforme en model, hvor der er et incitament for alle parter som f.eks. færre afgrøde skader, bedre jagt, mere natur etc.

I sin enkelthed kan denne model være, at de mindre lodsejere stiller arealer til rådighed og produktionslandmanden udfører markarbejdet ved udlæg af aflastningsarealer, høst og plantepleje.

Ved at synliggøre fordele, ulemper og omkostninger omkring et samarbejde om etablering af aflastningsarealer, kan en samarbejdsmodel måske vise sig at blive en winn-winn-situation. Omkostninger ved etablering af aflastningsafgrøder og støttebeløb via Enkeltbetalingsordningen fremgår af tabel 2 og 3 side 22.

Den årlige gennemsnitlige omkostning vil være ca. 800,- til 1300,- kr. pr. ha.

Projektområde

Fuglsø Mose er et kerneområde for kronvildtet på Djursland, med en bestand på flere hundrede dyr.

Fra projektstart blev det besluttet, at aktivitetsområdet skulle afgrænses af Nordkystvejen mod nord, hovedvej A16 mod syd, Georgsmindevej mod vest og Kvasbrovej/Stendyssevej mod øst. Se kort over projektområdet side 20.

Projektafvikling, erfaringer og vejledninger

Projektplan

Ved planlægning af projektets gennemførelse blev der sat fokus på nedenstående emner

- Kontakt til lodsejere
- Afgrænsning af projektområde
- Arealer
- Valg af afgrøde - plantesammensætning.
- Sædskifte og omlægning
- Etablering af afgrøder
- Plantepleje, anvendelse af gødning og pesticider, afpudsning m.v.
- Hegning
- Overvågning med elektroniske anlæg
- Model for samarbejde om anlæg af arealer med aflastningsafgrøder

Kontakt til lodsejere

Fra projektstart var det tydeligt, at emner som afgrødeskader, jagt og vildtpleje kan være et følsomt emne, som der er mange forskellige holdninger til.

Da det var vigtigt at få lodsejere, jægere og andre til at engagere sig i projektet, blev der inviteret til orientering og information om projektide og projektplan på åbne fællesmøder for jægere og lodsejere i samarbejde med Fuglsø Mose Krondyrlaug.

Der var stor interesse for projektet, dog med forskellig indfaldsvinkel og holdning til vildtbestand, jagtudøvelse, omfang af afgrødeskader, mulighed for at opnå resultater etc.

Det samlede areal med vildtafgrøder blev forholdsvis begrænset det første år, men i løbet af projektperiodens 3. år var arealet over målet, 50 ha., og det 4. år ca. 100 ha..

Arealer

De arealer der har været med i projektet, har lodsejerne stillet frivillig til rådighed ud fra interesse, kendskab til hvor krondyrene færdes og opholder sig, og hvor der er ro, skjul og vand.

Arealerne har været af varierende størrelse fra én ha. til omkring 30 ha.

Arealer og områder med færdsel af mennesker, hunde der gøer, og "trafik" i almindelighed, er uegnede som vildtagre. Lidt større arealer, 3 - 5 ha., hvor der dels er udsyn, skjul og vand i nærheden er optimale, men også foderagre på 30 til 50 m bredde langs skovbryn har en god effekt.

En fodermark med vidde og omkranset af skovbryn giver kronvildtet gode vilkår for såvel fødeoptag som skjul.

Fodermark anlagt som bræmme op mod skovbryn

Et søle hul som dette er helt optimalt.

Valg af afgrøde - plantesammensætning.

Det har været tilstræbt at udlægge foderarealer med stor variation og i plantesammensætning, for at opnå

- størst mulig sikkerhed for fremspiring,
- forskel i tørkefølsomhed
- variation med hensyn til bladmasse, struktur, sukkerindhold etc.
- afgrøder der er egnet som både sommer-, efterårs- og vinterfoder
- afgrøder der er flerårige
- begrænsning af omkostninger og ressourceforbrug

De anvendte blandinger fremgår af tabel 1 side 21.

Ved etablering har de fleste afgrøder været udsået med 50 til 75 kg havre pr. ha. som dæksæd, dels for at beskytter nyspirede frø mod svidning og udtørring, dels er havre et strukturholdigt og energirigt fødeemne, som kan afgræsses hen over sommer og efterår. Derudover har havre en kraftig bladmasse hvis skyggevirksomhed kan have en hæmmende effekt på visse ukrudtsarter.

Fodermark udlagt med blanding nr. 6. Dæksæd havre. Afgrøden er kraftigt nedbidt.

Herunder: To billeder af samme fodermark d. 20. juni og 29. juli. Efter nedbidning sætter havre nye skud og små aks, som nippes i løbet af efteråret. En velegnet afgrøde på foderagre.

Fodermark udlagt m. blanding nr. 5 og dæksæd havre, 20. juni

Fodermark udlagt m. blanding nr. 5 og dæksæd havre, 29. juli

Sædskifte og omlægning

Det er ikke strengt nødvendig med et egentlig sædskifte på aflastningsarealer. Afgrøder af frøblandinger, vist i tabel 1, kan ligge i flere år, hvis der bliver udført et godt forarbejde ved etablering og løbende plantepleje - slet og afpudsning.

Ved omlægning til anden afgrøde kan dette med fordel udføres ved direkte såning, uden pløjning og jordbehandling, især hvis formålet er at få genetableret en bestemt planteart.

Det er ikke nødvendig at omlægge en vildtager, selv om plantedækket i år 2 eller 3 ikke står tæt og busket. Kronvildt afgræsser ikke kraftig og systematisk som f.eks. kvæg, men går mere og nipper friske topskud og stængler. Det er derfor mere vigtigt, at der er planter med nye og friske skud, som de kan gå og nippe af.

En lidt åben afgrøde, hvor der evt. er lidt skjul fra græstuer, lidt langt græs eller korn, er derimod attraktiv.

Desuden skal fodermarker så vidt muligt omlægges successivt, f.eks. med halvdelen det ene år og resten det andet år, så der opnås en slags kontinuitet i afgrøden år for år.

Fodermark med lucerne - en af de mere eftertragtede afgrøder.

Etablering af afgrøder.

Ved etablering af vildtafgrøder er der meget stor forskel på, om det pågældende areal er i såkaldt "kultur", eller har ligget udyrket i en længere årrække tilgroet med kvikgræs, tidsler, gråbynke og andet flerårigt rodukrudd.

Dette vil meget hurtigt udkonkurrere en nyetableret afgrøde. Det kan derfor være nødvendigt at nedsprøjte nogle arealer før etablering af ny afgrøde. Det må generelt tilrådes at pløje og udføre nødvendig jordbehandling for at få det bedst mulige såbed. Generelt hæmmer pløjning ukrudtstrykket efterfølgende.

Ved meget stort tryk af frøukrudt, som især kan forekomme det første år, kan anvendelse af pesticider eller omlægning det følgende år komme på tale.

Det kan være nødvendig at gødske det første år med f.eks. 50 kg N pr. ha. Hvis der forud for etablering er nedpløjet en kraftig græstørv, kan det være nødvendig med større gødningsmængde, da omsætning af plante og rodmateriale kræver næring (kvælstof).

Ved at lade kvælstoffikserende planter som kløver og lucerne indgå i afgrøden, opnås der et bidrag til kvælstofbehovet for andre planter, f. eks. græsser, de følgende år.

Det er vigtigt med et godt såbed før såning og sikre at frøene bliver placeret i rigtig sådybde på fugtig bund og dækket med jord med krummestruktur.

Udsåning af frø med forskellig størrelse skal foretages af flere omgange, fordi frøene skal sås i den rigtige dybde. Små frø i 1-2 cm, større frø i 3 - 5 cm, evt. op til 7 cm for f.eks. markært. Frøblandinger sammensat af forskellig størrelse frø, som f.eks. frøblanding 2 og 7, kan derfor ikke anbefales.

Optimal fremspiring kræver både lys, varme og jordfugtighed. I år med tidligt forår, kan det være fristende med tidlig såning i marts – april, så snart jorden bliver overfladetør. Hvis der i april / maj kommer en kold og tør periode, og frøene er begyndt at spire, er der risiko for, at de tørrer ud. Nattefrost kan også være til stor skade.

Det optimale tidspunkt er sidste halvdel af maj, og hvis det er for tørt, kan det sagtens nås i juni.

Af hensyn til bekæmpelse fremspirende frøukrudt, er det en fordel at vente. En sen såning er en god ukrudtsbekæmpelse.

Vedligeholdelse, plantepleje og høst af afgrøder.

Kronvildt foretrækker friske saftige planter, gerne med højt sukkerindhold og struktur. Derfor blev afgrøderne afpudset eller slået med henblik på høslet og presning i wrapballer i løbet af vækstsæsonen, så der til stadighed er frisk plantevækst.

Da planteudbyttet i foderenheder ikke var et mål i sig selv, blev der kun i enkelte tilfælde gødsket, og anvendelse af pesticider har været begrænset mest muligt, og kun anvendt hvor der var risiko for, at den udsåede afgrøde ville blive fuldstændig udkonkurreret af fremspiret frøukrudt som f.eks. svinemælk, pileurt og lign.

Når fodermarker med vildtafgrøder afpudses eller der tages slet, skal der tages hensyn til hjortevildtets kalve som trykker sig i afgrøden og let bliver offer for slåmaskinen.

Tag slet eller afpuds fodermarken af to omgange med to ugers mellemrum. Herved undgås at marken rømmes for foder, og dyrene må flytte for at finde føde – måske til nærmeste hvedemark.

Hegning

Der har forsøgsvis været opsat hegn omkring arealer med forskellige afgrøder for at undgå krondyrene færden og beskadigelse af afgrøderne.

Hegning blev udført med strømførende ståltrådshegn, en tråd opsat i 60 - 80 cm's højde, og med hestebånd to tråde opsat i 80 og 170 cm's højde over jorden.

Effekten af hegning har været skiftende. Begge hegnstyper har en vis effekt. Enkeltrækket hegn har dog mindst effekt, idet dyrene let springer over. Der er tendens til, at dyrene efter en tilvænningsperiode går igennem eller springer over hegnet. Hegning med to-rækket hestebånd kan dog have en god afværgende effekt, hvis det opsættes sent i vækstsæsonen, f.eks. i juli, tilses regelmæssigt og genrejses hvis det væltes. Hvis hegnet opsættes for tidligt i vækstsæsonen vænner dyrene sig til det og mister respekten for det, især hen mod afgrødernes modenhed.

Hegning med to-trådet hestebånd omkring ærtemark

Hegning med to-trådet hestebånd omkring rapsmark

Vinterfoder og –fodring.

Det vigtigt at afpudse og tage slet hvor der er en kraftig afgrøde, som ikke bliver græsset ned af kronvildtet, så der ikke kommer til at stå en tør og vissen afgrøde sidst på sommeren. Den vil kronvildtet ikke græsse af. Til gengæld kan der laves et udmærket vinterfoder ved at tage slet i juli. Det er mest hensigtsmæssigt at presse den afslåede afgrøde i storballer og pakke dem ind i wrapplast. Wrapballer kan sagtens opbevares fra høst til vinter uden problemer. Hvis der er mange krager eller musvåger kan det blive nødvendigt at overdække med net eller lignende så fuglene ikke hakker hul i plasten. Ballerne skal så vidt muligt placeres et på et tørt underlag. Vær opmærksom på angreb af mus eller mosegrise hvis ballerne står vinteren over.

Behovet for vinterfodring er stærkt afhængig af, om der kommer sne som "lægger låg på foderbordet". I vinteren 2009/2010 og 2010/2011 var der et stort behov for fodring på grund af en flere måneder med snedække.

I snevintre er de fleste markafgrøder som f.eks. vinterhvede og vinterraps beskyttet af snedækket, hvorimod det kan gå hårdt ud over beplantninger. Men vinterfodring har ikke kun til formål at beskytte beplantninger og afgrøder. Hvis der skal udføres en forsvarlig vildtforvaltning, er det vigtigt at vildtet kan finde føde året rundt, helt basalt for overlevelse, men også for at opnå en sund og stærk vildtbestand.

Vinterfodring kan også medvirke til at fastholde kronvildtet. Ved at vinterfodre på udvalgte steder med godt skjul på de udlagte foderagre, vænner kronvildtet sig i nogen grad til, at der på bestemte lokaliteter altid er foder, og opholder sig der eller i nærheden.

Eksempler på efterårs- og vinterfoder

Stubturnips

Nedenstående to billeder er samme mark og afgrøde forår og efterår.

FrøMix 1, Foderraps og stubturnips til vinterfoder, august / september

FrøMix 1, Foderraps og stubturnips er spist i løbet af vinteren i april

Stubturnips udsået i blanding nr. 5 med havre som dæksæd. Stubturnips sætter nye skud efter at havren er høstet med lang stub.

Olieræddike som efterafgrøde og foder indtil frost.

Overvågningsanlæg.

Et elektronisk overvågningsanlæg består overordnet af:

- sensorer
- controller med lydbibliotek, "gå væk lyde"
- strømkilde

Sensorer.

Der arbejdes primært med bevægelsessensorer som har en rækkevidde på op til 150 m. Når der sker en bevægelse i sensorens søgefelt, aktiveres controlleren. To sensorer som vist på billedet nedenfor, kan registrere aktivitet på en strækning på op til 300 hundrede meter langs skovbryn eller foderbræmme.

Controller & lydstimuli

Controlleren er en lille computer som styrer sensorer og et lydbibliotek. Når en sensor aktiveres, sendes info til controlleren som aktiverer lydbiblioteket der kan indeholde op til 500 forskellige lyde.

I controllerens hukommelse kan lagres informationer om antal, dato, tidspunkt for aktiveringer, batteristatus m.m.

Controlleren kan udvides med en funktion som gør det muligt at sende informationer videre til PC, mobil-telefon e.l.

Når sensoren aktiveres afspilles lyd nr. 1. Hvis der inden for de følgende 60 sekunder fortsat er aktivitet i sensorfeltet, aktiveres lyd nr. 2 osv. indtil der ikke er aktivitet i sensorfeltet.

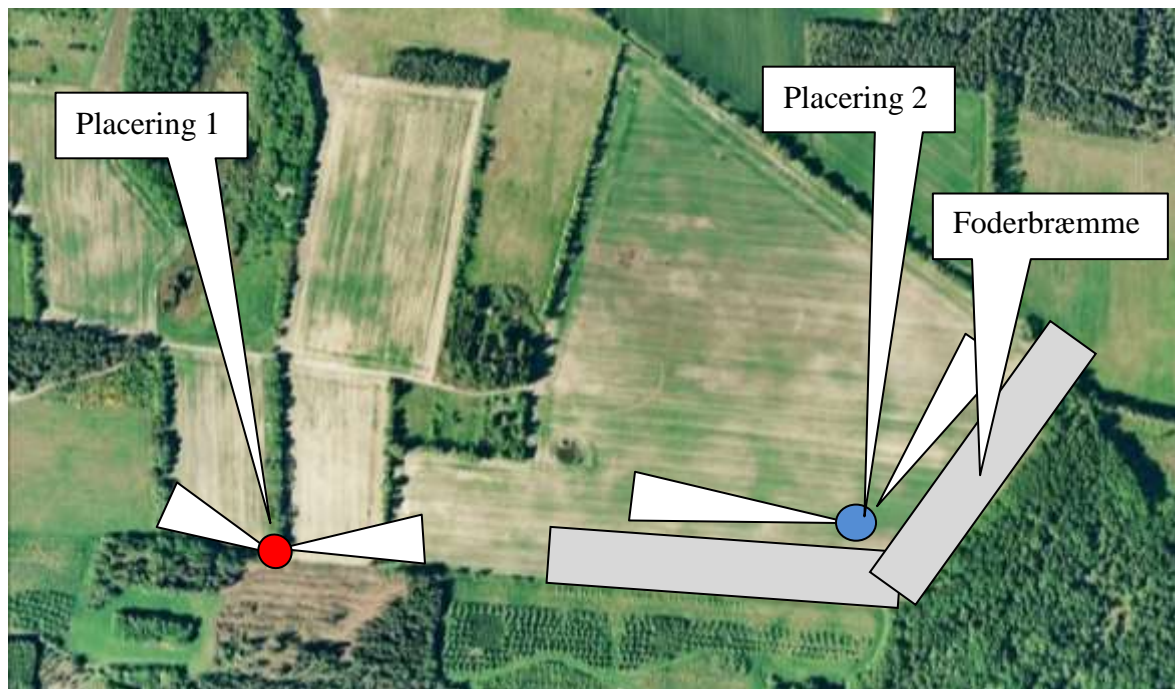
Controlleren kan indstilles til at vælge mellem forskellige lyd-programmer i tilfældig rækkefølge, for at imødegå tilvænning.

Strømkilde

Overvågningsanlægget skal tilsluttes en strømkilde med 12 volt spænding. Der kan med fordel tilkobles et solcelleelement til et batteri, for at sikre kontinuerlig strømforsyning.

Overvågningsanlæg med to sensorer, controller og batteri.

Skitse visende opstilling af to overvågningsanlæg i kornmarker

Anvendelse af overvågningsanlæg

Der har været opstillet overvågningsanlæg på flere lokaliteter ovenstående viser opstilling af to anlæg på forskellige tidspunkter

Placering 1: Anlæg opstillet d. 27. april 2011 i sydlige ende af læhegn mellem to rugmarker grænsende op til et udyrket areal delvist beplantet.

Afgrøden bar på dette tidspunkt tydelig præg af, at krondyrene var i gang. Efter opsætning af anlægget, ophørte aktiviteten i løbet af to dage.

Placering 2: Anlæg opstillet d. 9. juli 2011 i bygmark ca. 20 meter fra foderbræmme. Mellem foderbræmme og kornmark var der opsat enkeltrækket ståltrådshegn med utilstrækkelig effekt. Anlægget havde god effekt. Skader på afgrøden var minimal. På samme mark blev der i 2010 dyrket vårbyg som blev meget skadet af krondyrene. Marken blev høstet til helsæd i juni med et udbytte under 50% af normal udbytte.

Kronvildt er vanedyr

Kronvildt foretrækker "ro og regelmæssighed" men tilvænner sig trafik og støj fra f.eks. biler, traktorer, og til dels også menneskers færden hvis den er regelmæssig.

Til gengæld reagerer de på forandringer og tilstedeværelse af hunde eller hundegøen.

Hvis det er muligt, er det en stor fordel at etablere vildtafgrøder på arealer, som kan anvendes til formålet i flere år, hvor dyrenes ophold ikke forstyrres, hvor der er vand og gerne et søle hul. Ligeledes er det hensigtsmæssigt at vinterfodre på de samme fodermarker og lokaliteter hvert år, så dyrene vænner sig til at være der.

Samarbejde om anlæg af arealer med aflastningsafgrøder

Mange landmænd lider relativt store tab på grund af de skader, kronvildtet anretter på deres afgrøder, og er desuden underlagt begrænsninger i sædskiftet i deres markplan på grund af, at visse afgrøder bliver ødelagt af krondyrene.

Gennem projektperioden, hvor der er blevet udlagt aflastningsarealer, har vi erfaret, at skadetrykket er blevet reduceret.

Land- og skovbrugere bør i egen interesse arbejde på at etablere og vedligeholde aflastningsarealer svarende til den bestand, der er i det pågældende område.

Hvor store arealer der er behov for, afhænger selv sagt af hvor mange dyr der er i området.

Hvis det antages, at der på et ekstensivt dyrket aflastningsareal kan afgræsses 2.500 foderenhed (f.e.) årligt, og at et krondyr har et dagligt foderbehov på 2,5 f.e., svarer dette til ca. 2 - 3 dyr pr ha.

Projektet omfattede i 2010 – 2011 knapt 100 ha.

I området omkring Fuglsø Mose dyrkes mange arealer ekstensivt, som er udlagt med vedvarende græs eller er udyrkede. Disse arealer vil have stor værdi ved at blive omlagt og udlagt som aflastningsarealer. Et samarbejde om etablering af aflastningsarealer, kan vise sig at blive en *winn-winn-situation* med:

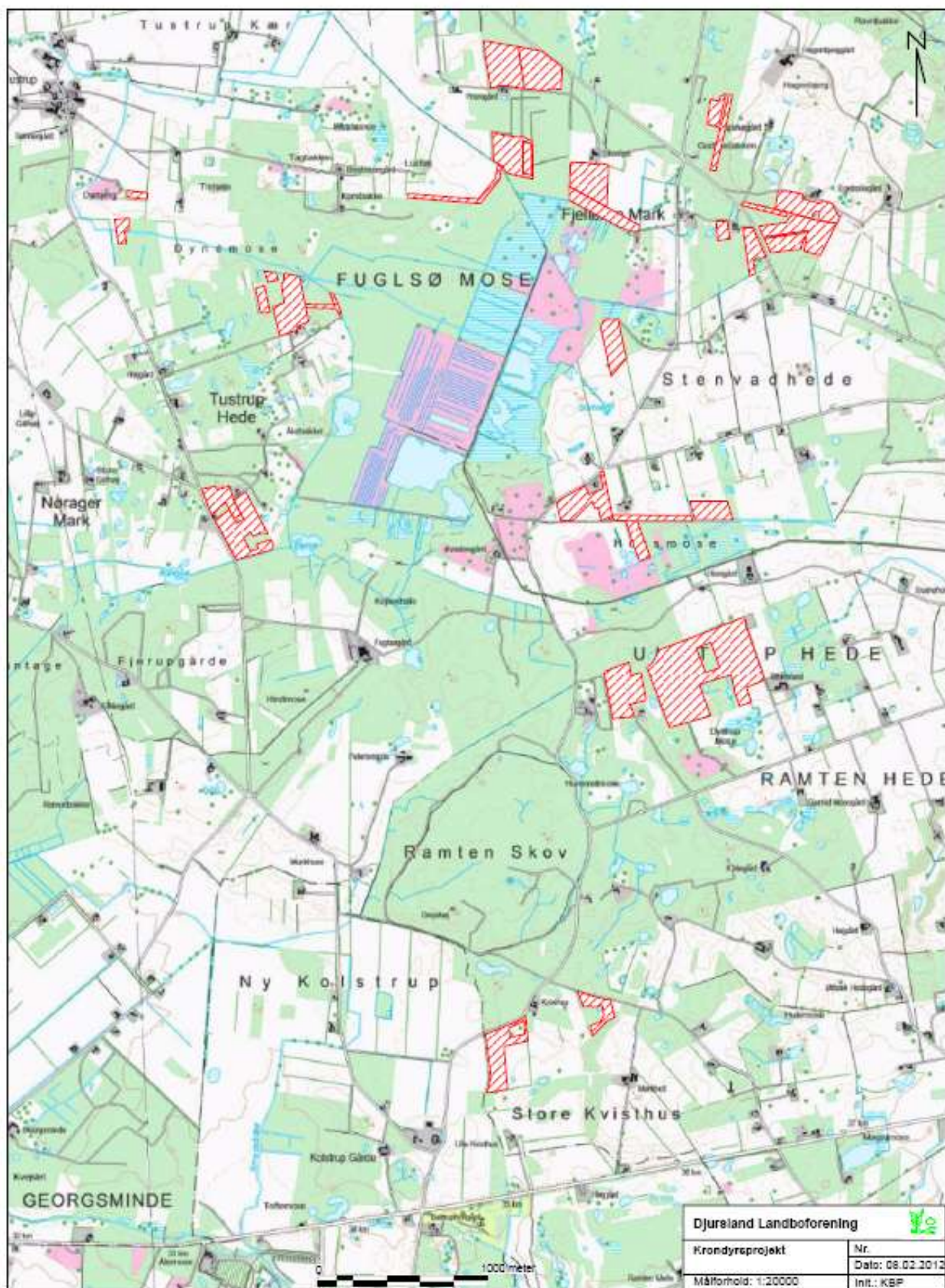
- flere dyr på aflastningsarealerne
- bedre jagt
- og færre afgrødeskader på arealer med kulturafgrøder
- sikre opretholdelse af enkeltbetaling
- evt. forøget støtte efter ordningen om Ekstensivt Landbrug.

I sin enkelthed kan samarbejdet gå ud på at:

- mindre lodsejere stiller ekstensivt dyrkede aflastningsarealer til rådighed
- produktionslandmanden udfører markarbejdet med udlæg af afgrøder, høst og plantepleje.
- indgå aftale om omkostningsfordeling, årlig omkostning vil være 500 til 1300 kr. pr. ha., jvf. tabel 2 side 22.

Konklusion og sammenfatning

- Man bliver nok aldrig klog på, hvad der styrer og betinger kronvildtets færden. Men man kan gøre nogle iagttagelser og prøve at tolke disse.
- Aflastningsarealer med attraktive foderemner kan tiltrække kronstyr, men ikke at fastholde dem på et bestemt areal.
- Det er muligt at reducere afgrødeskader ved at anlægge aflastningsarealer og opstille overvågningsanlæg med "gå væk" lyde.
- Det er vigtigt at aflastningsarealer udlægges hvor der mulighed for skjul, vand, fred og ro.
- Ved etablering af aflastningsarealer er det vigtigt, at jorden er fri for rodskrudt.
- Afgrødeblandinger må gerne være artsrige og flerårige, men basis skal være græsser, lucerne, kløver og korn.
- Hvidkløver og lucerne er meget "holdbare" og står friske og saftige, selv i tørkeperioder
- Det er ikke nødvendigvis en fordel med en tæt afgrøde.
- Afgrødepleje ved slåning eller afpudsning mindst en gang årligt anbefales
- Slå / afpuds aldrig hele fodermarken på en gang.
- Kvælstoffikserende planter, f.eks. kløver og lucerne kan reducere behovet for gødskning.
- Græsser og andre planter med meget struktur, hvidkløver og lucerne er foretrukne fødeemner.
- Overvågning med elektroniske anlæg med "gå væk lyde" har vist god effekt.
- Hegning kan have en god afværgeeffekt, men kronstyrene vænner sig til det.
- Det gælder ikke om at dyrke størst mulig kvantum af afgrøder – men den mest eftertragtede afgrøde.
- Samarbejde om udlæg af arealer med aflastningsafgrøder må stærkt anbefales

Kort over projektområdet med skravering af deltagende aflastningsarealer.

Tabel .1

Anvendte frøblandinger i projektet

Frøblanding	nr	Frøindhold i blanding	Udsædsmængde, kg pr ha.
FrøMix 1	1	Vinterfoderraps Emerald Stubturnips Hvidkløver (Nanouk) Alm. rajgræs (Garibaldi) Timothe (Tundra)	1,5 kg 1,0 kg 1,0 kg 7,0kg 3,0 kg
FrøMix	2	Gul Lupin Foderært Hvidkløver Alm. rajgræs	30 30 1,0 7,0
FrøMix 3	3	Havre Lucerne Alm. rajgræs Hvidkløver Blodkløver/Rødkløver	70 10,0 7,0 1,5 1,5
Gedeblanding 1 DLF-Trifolium	4	Lucerne, Creno 27% Hvidkløver, Klondike 11 % Rejssvingel, Perun 20 % Alm. Rajgræs Indiana 20 % Alm Rajgræs, Foxtrot 15 % Timothe, Winnetou 7 %	20 – 22 kg
Gedeblanding 2 DLF-Trifolium	5	Lucerne, Creno 20% Hvidkløver, Rivendel 8 % Rejssvingel, Hykor 15 % Alm. Rajgræs Calibra 24 % Alm Rajgræs, Foxtrot 20 % Timothe, Winnetou 8 % Engsvingel, Laura 5 %	20 – 22 kg
Vintermix DLF-Trifolium	6	Fodermarvkål Stubturnips Tyfon Vinterfoderraps Alm Rajgræs, tetraploid Timote Hvidkløver	15 – 18 kg 50 – 70 kg havre
Helårsmix DLF-Trifolium	7	Boghvede Markært Gul Lupin Fodermarvkål Vinterfoderraps Timote Rødsvingel Hvidkløver	25 – 35 kg 50 – 70 kg havre

For alle blandinger kan der med fordel udsås en dækafgrøde, f.eks. havre. Med en udsædsmængde på 50 - 70 kg pr. ha.

Tabel 2:

Omkostninger ved etablering og pleje af aflastningsarealer	kr. pr. ha.
Jordbehandling, pløjning, harvning, tromling	750
såning af frøblanding	300
såning combi - rotorharve dæksæd	550
frøudsæd, f.eks græs, kløver og lucerne	1500
dæksæd, f.eks. havre 70 kg pr ha	110
gødskning v. omlægning	270
I alt etablering / omlægning	3280
gns. årlig omkostning ved omlægning hvert 4. år	820
afpudsning, areal- og plantepleje hvert år	450
I alt gns. årlig omkostning	1270

Støttebeløb under enkeltbetalingsordningen	kr. pr. ha.
Støttebeløb enkeltbetaling	2277
Støttebeløb Ekstensivt Landbrug	830
Samlet støttebeløb	3107

Tabel 3:

Tilskuds- og støttemuligheder under Enkeltbetalingsordningen				
Formål / anvendelse	Enkeltbetaling Støttebeløb **)	Krav til anlæg og anvendelse af afgrøde m.v.	Dyrkningsforhold	Krav til Plante- og areal pleje
Landbrugsafgrøde f.eks. korn	2.277 kr/ha 830 kr/ha *)	Dyrkes mhb. på høst, men ikke høstkrav	Gødningskvote	Sædskitte
Omdriftsgræs	2.277 kr/ha 830 kr/ha *)	Dyrkes mhb. på slet, men ikke høstkrav	Gødningskvote hvis høst/afgrøde anvendes	Slåning årligt 15/7-15/9 eller afgræsning
Permanent græs	2.277 kr/ha 830 kr/ha *)	Dyrkes mhb. på slet, men ikke høstkrav	Gødningskvote hvis høst/afgrøde anvendes	Slåning årligt 15/7-15/9 eller afgræsning
Udyrket ("brak")	2.277 kr/ha	Plantedække	Ingen gødningskvote	Slåning hvert 2. år 15/7-15/9
Vildtstriber	2.277 kr/ha	Kan anlægges i anden afgrøde, max 10 m brede.	Ingen gødningskvote	Ingen
Bræmmer	2-m bræmmer Ikke støtte	Anlægges langs vandløb min 2 m bredde	Ingen gødningskvote	Ingen, men må slås
Vildtager	Ikke støtte	Anvendelse ?	Ingen gødningskvote	Ingen
<p>*) Forøget tilskud Ekstensivt Landbrug, uden sprøjtning og max. 75 % N-gødning. Der skal tages slæt eller afgræsses ved Ekstensivt Landbrug. Græs- og naturarealer uden EB-støtte i bl.a. Natura 2000- eller §3-område kan tilmeldes 5-årig plejegræs aftaler uden sprøjtning, gødskning og omlægning. Ved afgræsning: 2.000 kr./ha. Ved valgfri slæt/afgræsning: 1.000 kr./ha. **) Støttebeløb justeres hvert år.</p>				

Elektronisk vildtafværgning

En hjort nærmer sig området indenfor sensorernes rækkevidde

Sensorene registrerer bevægelse i feltet og sender signal til controlleren

Controlleren aktiverer forskellige stimuli og gemmer informationer om dato og tidspunkt for aktivitet i sensorfeltet.

Samtidig sendes data via mobilnet til mobil eller gps

Principskitse, anlæg med cirkulært sensorfelt

Aflastningsareal med vidde og udsyn

Leje i bygmark. Trafik og ophold kan anrette stor skade